AFSPRAKENKADER ARBEIDSMIGRANTEN REGIO WEST-BRABANT

CONCEPT

Motor van de West-Brabantse economie
In de regio West-Brabant werken ruim 28.000 arbeidsmigranten.[1] Vaak in onze topsectoren agrofood/biobased en logistiek, de industrie of bij toeleverende bedrijven. Zij houden onze economie draaiend. Nu, maar ook in de toekomst hebben we hen hard nodig. Niet alleen in de primaire sectoren, ook in de technische beroepen knelt het nu en op termijn op de regionale arbeidsmarkt. We willen arbeidsmigranten en hun inzet en talenten daarom binden aan onze regio. Daarvoor creëren wij als West-Brabantse overheden optimale randvoorwaarden, bijvoorbeeld voor goede en humane huisvesting, scholing, zelfbeschikking, gezondheid en integratie.

Afgestemde aanpak overheden
We constateren dat de noodzakelijke randvoorwaarden op de leefgebieden wonen, werken en welzijn nog niet allemaal goed zijn ingevuld. Daar willen wij als lokale, regionale en provinciale overheden door middel van een afgestemde aanpak aan werken. We houden daarbij uiteraard rekening met onze mogelijkheden en de ontwikkelingen op nationaal niveau. Afstemming binnen West-Brabant (en verder) is nodig om te voorkomen dat een diversiteit aan voorwaarden leidt tot verschuiving van ongewenste situaties.

Dit afsprakenkader vormt een stevige basis voor de afgestemde West-Brabantse aanpak. Arbeidsmigranten in West-Brabant zijn in verschillende sectoren werkzaam. Dit verschilt per gemeente en vereist lokaal maatwerk voor het oplossen van de huisvestingsopgave. Met oog voor de verschillende positie van arbeidsmigranten per gemeente ('couleur locale') delen we een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor het verbeteren van de positie van arbeidsmigranten, kunnen we leren van elkaar en maken we hiervoor afspraken. Diversiteit is de kracht van de regio.
Gemeenten gebruiken dit afsprakenkader als uitgangspunt en aanvulling op lokaal beleid. Door het vaststellen van deze afspraken geven wij als regio duidelijkheid aan onze partners onder welke voorwaarden zij een bijdrage kunnen leveren aan de regionale opgave rond arbeidsmigranten.

Samenwerking met partners
Het realiseren van goede omstandigheden voor arbeidsmigranten is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid en marktpartijen waaronder uitzendbureaus, werkgevers, huisvesters, woningcorporaties, ontwikkelaars en welzijnsorganisaties. Zij zijn onderling afhankelijk en complementair in hun rollen. Zo zorgen slechte huisvesting en/of arbeidsomstandigheden voor negatieve beeldvorming en minder draagvlak en daarmee ondermijning van de lokale en regionale economie.

Daarom vinden wij het belangrijk om in een vroegtijdig stadium in gesprek te zijn met deze partijen. Want alleen samen en door rechtstreeks in contact te zijn met hen en met de arbeidsmigrant zelf komen we verder.

Ambitie

Als burgemeesters en wethouders van de West-Brabantse gemeenten, als strategisch beraad van de Regio West-Brabant en als college van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant vinden we het belangrijk dat arbeidsmigranten hier onder fatsoenlijke omstandigheden kunnen werken, verblijven en gebruik kunnen maken van voorzieningen.

Doel

Met dit afsprakenkader spreken wij gezamenlijk uit welke verantwoordelijkheid wij willen nemen ten aanzien van arbeidsmigratie in de regio West-Brabant, welke randvoorwaarden wij stellen en op welke wijze wij gezamenlijk willen optrekken met marktpartijen (m.n. werkgevers/uitzenders).

Afspraken

Wonen

1. **Opgave**
   a. De gemeenten in West-Brabant voelen zich tenminste verantwoordelijk voor voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor het aantal arbeidsmigranten dat in hun eigen dan wel in andere gemeenten binnen de regio werkzaam is.
   b. Gemeenten zijn bij de huisvesting van arbeidsmigranten faciliterend en voorwaarden stellend; zij zorgen voor actuele beleidskaders en –regels. Voor 2022 heeft iedere gemeente beleidskaders en -regels die niet ouder zijn dan 1 januari 2019.
   c. Gemeenten zijn medeverantwoordelijk voor toezicht en handhaving en een goede communicatie over de geldende regelgeving naar alle partijen.
   d. Werkgevers c.q. uitzenders zijn verantwoordelijk voor de realisatie van kwalitatief goede huisvesting voor short- en mid stay arbeidsmigranten[2].
   e. Voor arbeidsmigranten die zich permanent willen vestigen in West-Brabant geldt dat zij eenzelfde positie hebben op de woningmarkt (zowel huur als koop) als andere inwoners.

2. **Kwaliteit**
   a. Alle nieuwe huisvesting voor arbeidsmigranten dient minimaal te voldoen aan de kwaliteitsnorm Stichting Normering Flexwonen (SNF) of Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF) of een nieuw landelijk vastgesteld keurmerk en is hiervoor gecertificeerd.
   b. Als gemeente stimuleren we dat alle bestaande huisvesting voor arbeidsmigranten aan 1 van bovengenoemde keurmerken voldoet.
   c. Slaapplaatsen mogen niet per etmaal aan twee verschillende huurders (dag- en nachtploeg) verhuurd worden.

d. Aan eigenaren/verhuurders van geclusterde huisvesting in complexen/pensions leggen we eisen op ten aanzien van het beheer, communicatie, kwaliteitsnormen, registratie en onderhoud. Afhankelijk van de termijn waarop via nieuwe wetgeving een nieuw juridisch instrumentarium beschikbaar is, zetten we hiervoor het instrument van de exploitatievergunning in.

3. **Locatie**

a. Samenwerkende gemeenten en provincie spannen zich gezamenlijk in om geschikte locaties voor huisvesting van arbeidsmigranten te vinden en te legitimeren.

b. Bij het zoeken van passende huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten wordt uitdrukkelijk gekeken naar de mogelijkheden voor het benutten van leegstand of leegkomend vastgoed, zoals kantoren, hotels en maatschappelijk vastgoed.

c. In bestaand stedelijk gebied vindt huisvesting bij voorkeur niet plaats in de bestaande woningvoorraad in woonwijken. Wanneer kamerverhuur wordt toegestaan wordt in het kader van de leefbaarheid clustervorming in woonwijken voorkomen door spreiding.

d. Situering van (grotere) geclusterde huisvestingsvoorzieningen voor kort verblijf (short en mid stay) in gemengde (overgangs)zones, waar wonen niet de dominante functie is, is mogelijk.

e. Situering van grotere huisvesting op (randen van) bedrijventerreinen is een optie op basis van maatwerk waarbij geldt:

1. Dat er voor arbeidsmigranten een aantoonbaar gezond leefklimaat kan worden gegarandeerd;
2. Dat de huisvesting geen belemmering mag zijn voor het functioneren van het bedrijventerrein;
3. Dat de locatie goed ontsloten is.

f. Huisvesting van short en mid stay arbeidsmigranten in het buitengebied is mogelijk op het terrein van agrariërs waarbij de betreffende arbeidsmigranten werkzaam zijn.

g. Huisvesting van short stay arbeidsmigranten in het buitengebied kan mogelijk plaatsvinden op basis van maatwerk en afhankelijk van de ligging en ontsluiting.

4. **Beheer**

a. Voorafgaand aan de realisatie van een (grootschalige) geclusterde huisvestingsvoorziening is een omgevingsdialoog noodzakelijk met afspraken over o.a. beheer.

b. Voor geclusterde huisvestingslocaties dient een beheerder te worden aangewezen. Deze zorgt voor het dagelijkse onderhoud van de huisvesting en is de contactpersoon voor bewoners, omgeving en instanties (waaronder gemeente).

c. Binnen het beheer valt onder andere het toezien op de veiligheid van de bewoners, het bijhouden van een adequate financiële en huuradministratie en het zijn van een aanspreekpunt voor de omwonenden, politie of gemeente.

5. **Omgeving**

a. De eerste verantwoordelijkheid voor draagvlak en communicatie over de ontwikkeling van een locatie ligt bij de initiatiefnemer.

b. De gemeente heeft een verbindende rol en ondersteunt de initiatiefnemer bij de omgevingsdialoog voorafgaand aan de vergunningverlening en de ontwikkelfase van de locatie.

c. In afstemming met de gemeente en overige partijen stelt de eigenaar/exploitant een plan op voor de momenten waarop tijdens de aanvraagprocedure overleg wordt gevoerd met de omgeving.

Economie/arbeidsmarkt

1. **Vestiging bedrijven**

a. In de regionale afspraken bedrijventerreinen West-Brabant 2019-2023 zijn afspraken vastgelegd over huisvestingsvraagstukken op bedrijventerreinen in West-Brabant.

b. Als regio spreken we uit dat we niet alleen de economische bedrijvigheid omarmen, maar ook de werknemers (arbeidsmigranten) die daarbij horen.

c. Met bedrijven die zich nieuw willen vestigen in onze gemeente en met bestaande bedrijven die willen uitbreiden, maken gemeenten afspraken over de realisatie van huisvesting van arbeidsmigranten die daar komen werken.

d. We zetten ons in voor robotisering en automatisering om innovaties te stimuleren en bij te dragen aan het oplossen van het arbeidsmarkt vraagstuk. De Regionale Economische Ambitie (Economic Board West-Brabant, gedragen door 17 gemeenteraden, onderwijsveld en bedrijfsleven, waaronder VNO-NCW) benoemt de urgentie om tot vernieuwing en innovatie te komen met een focus op digitalisering, automatisering en robotisering. Dit zal leiden tot een ander type werkgelegenheid. Gemeenten betrekken deze gewenste ontwikkeling consequent bij de gesprekken die zij voeren met bestaande en nieuwe bedrijvigheid in relatie tot de inzet en huisvesting van arbeidsmigranten.

2. **Werkplek**

De werkplek en andere plaatsen binnen het bedrijf moeten coronaproof zijn. Wanneer dit niet het geval is, moet de productie-inrichting worden aangepast. De coronamaatregelen worden gekoppeld aan de ARBO-catalogus, zodat ze worden getoetst door de Inspectie SZW. Het uitvoeren van risico-inspecties wordt gedaan door de Inspectie SZW en GGD.

3. **Scholing**

We informeren onze lokale bedrijven (uitzenders en andere ondernemers) over scholingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten. Hieronder verstaan we in ieder geval taalcursussen Nederlands. Het aanbod is daarnaast gericht op de toekomstige vraag van de topsectoren agrofood/biobased, logistiek, maintenance en creatieve dienstverlening.

4. **Publiekscampagne**

Wij starten een publiekscampagne om het belang van arbeidsmigranten voor onze regionale economie uit te venten.

Welzijn

1. **Positie arbeidsmigrant**
   a. Binnen onze mogelijkheden verbeteren we de positie van arbeidsmigranten door het loskoppelen van werk-huisvesting en zorgverzekering.
   b. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgevers, uitzendbureaus en huisvesters dat wordt toegezien op het welzijn van arbeidsmigranten en dat zij voldoende bescherming krijgen. De diverse ketenpartners kunnen hierop individueel worden aangesproken.

2. **Registratie**
   a. Partijen vinden een betere registratie van arbeidsmigranten erg belangrijk. Afhankelijk van de termijn waarop via nieuwe wetgeving de registratie beter geborgd wordt, onderzoeken de gemeenten de mogelijkheid om te komen tot één eenduidig regionaal registratiesysteem. Dit in samenwerking met marktpartijen. Samenwerking kan bovendien efficiency voordelen opleveren.
   b. Werkgevers moeten hun medewerkers aansporen zich in te schrijven in het BRP of bij het RNI-loket. Daar moet niet alleen het woonadres in het thuisland worden opgenomen, zoals nu het geval is, maar ook het actuele verblijfsadres in Nederland en de contactgegevens van de arbeidsmigrant.

3. **Verantwoordelijkheid bedrijven, huisvesters en uitzendbureaus**

Lokaal of (sub)regionaal sluiten we convenanten met (grote) bedrijven, huisvesters en uitzendbureaus waarin we afspraken vastleggen over m.n. het werken met gecertificeerde huisvesters en uitzendbureaus, de in- en uitschrijving, de rol van werkgevers op het gebied van taal, participatie en informatievoorziening aan arbeidsmigranten.

4. **Keurmerk**
   a. We werken alleen samen met uitzendbureaus die aangesloten zijn bij de brancheverenigingen ABU of NBBU én beschikken over het keurmerk SNA. Dit keurmerk vertegenwoordigt kwaliteitseisen, onder andere op het gebied van arbeidsvoorwaarden, afdracht van sociale premies, veiligheid op de werkvloer en gedragsregels. Ook wordt hiermee geborgd dat bij de beëindiging van het arbeidscontract (zowel opzegging door werkgever als werknemer) een bewoner nog minimaal 1 maand gebruik kan maken van de huisvesting om in die periode andere huisvesting te zoeken.
   b. We spreken ons uit tegen malafide bedrijven.

5. **Verzekering**
   a. Wanneer een arbeidsmigrant in Nederland aan de slag gaat, is hij/zij verplicht om direct een goede zorgverzekering te hebben.
   b. Afhankelijk van de termijn waarop via nieuwe wetgeving geborgd wordt dat arbeidsmigranten na afloop van hun arbeidscontract nog 30 dagen verzekerd blijven, maken wij hierover afspraken met de zorgverzekeraars.

6. **Integratie en informatie**

a. We vinden het belangrijk dat arbeidsmigranten zich welkom voelen in onze regio en dat zij hun weg weten te vinden in onze samenleving en zelfredzaam zijn. Dat geldt zowel voor de arbeidsmigranten die hier korte of langere tijd verblijven als voor degenen die zich permanent vestigen.

b. We zetten in op een goede informatievoorziening voor arbeidsmigranten. Wij participeren en investeren gezamenlijk in een informatiepunt voor arbeidsmigranten.

c. Gemeenten zorgen voor aansluiting van arbeidsmigranten op gemeentelijke basisvoorzieningen op het gebied van taal, onderwijs, gezondheid, vrije tijd en werk & inkomen, passend bij de status en wensen van de arbeidsmigrant.

7. **Uitbuiting**

a. We spannen ons in om misstanden rondom arbeidsmigranten aan te pakken. Dat doen we in afstemming met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
b. In 2021 werpen we ons op als pilotgebied voor het Flexibel Regionaal Interventie Team (FRIT), gefaciliteerd door de VNG. Hiermee krijgen we inzicht in de "infrastructuur" van arbeidsmigratie in onze regio en maken we afspraken met inspectie SZW, belastingdienst, UWV over de aanpak van misstanden.
c. We willen alleen zakendoen met bonafide huisvesters en onderzoeken hoe we malafide bedrijven kunnen weren, bijvoorbeeld door het aanleggen van een regionaal register. Mocht hier op korte termijn wetgeving over komen, dan wachten wij die af.
d. Gemeenten hebben in het interbestuurlijk programma (IBP) afgesproken voor 2022 een plan van aanpak te hebben op het gebied van voorkomen van mensenhandel en arbeidsuitbuiting. De rol van de gemeente richt zich op preventie, signaleren/melden, handhaven en hulpverlenen. De werkgevers en uitzendorganisaties hebben in dit kader van preventie en het signaleren/melden een belangrijke rol. We maken hiervoor gebruik voor de handvatten die het RIEC aanbiedt.
e. Als decentrale overheid hebben we de taak actief uitbuiting van arbeidsmigranten tegen te gaan. Bij de regionaal af te stemmen actualisatie van het inkoop- en aanbestedingsbeleid zullen we onderzoeken of goed werkgeverschap als voorwaarde gesteld kan worden.

Samenwerkingsafspraken 2020-2024

Wonen

Wat	Wie	Wanneer
Actualisatie beleidskaders en beleidsregels	Gemeenten van wie beleidsregels ouder zijn dan 2019	Voor 2022
Aanwezige huisvesting voldoet aantoonbaar aan aangescherpte kwaliteitseisen (keurmerken, bezetting etc.)	Gemeenten	Voor 2025
Afspraken met initiatiefnemers, bedrijven, woningbouwcorporaties	Gemeenten	Doorlopend
Overleg maatwerk afspraken locaties voor grootschalige huisvesting	Gemeenten en provincie	Doorlopend
Opstellen model-exploitatievergunning en aanpassen APV om een exploitatievergunning mogelijk te maken	Gemeenten met hulp van coördinator arbeidsmigranten West-Brabant	Uiterlijk 2022
Opstellen register van huisvesters met bibob-toets	Coördinator arbeidsmigranten West-Brabant	2021

Werken

Wat	Wie	Wanneer
Juridisch instrumentarium vestiging/uitbreiding bedrijvigheid met arbeidsmigranten	RWB	2021
Stimuleren opzetten opleidingsmogelijkheden en taalles voor arbeidsmigranten is thema Regionaal Uitvoeringsprogramma Werken met Talent	RWB en werkgevers	2021-2024
Publiekscampagne belang arbeidsmigranten voor West-Brabant		

Welzijn

Wat	Wie	Wanneer
Alleen samen werken met uitzendbureaus die aangesloten zijn bij de branchevereniging ABU of NBBU én beschikken over het keurmerk SNA	Gemeenten	2021
Inrichten infopunt Arbeidsmigratie West-Brabant (fysiek en digitaal)	Gemeenten en provincie met hulp van coördinator arbeidsmigranten West-Brabant	2021
Aansluiten bij landelijke campagne van o.a. Expertisecentrum Flexwonen	Gemeenten en provincie	2021
Overleg met zorgverzekeraars over verlengen zorgverzekering na ontslag arbeidsmigrant	Gemeenten	2022
Integratie/participatie	Gemeenten	
Plan om uitbuiting tegen te gaan	Gemeenten met hulp van coördinator arbeidsmigranten West-Brabant	2022
In inkoop- en aanbestedingsbeleid goed werkgeverschap als voorwaarde stellen	Gemeenten	20221

Algemeen

Wat	Wie	Wanneer
Afstemming en uitwerking diverse algemene acties	Coördinator arbeidsmigranten West-Brabant	2021 t/m 2024
Bijeenbrengen/uitbreiden beschikbare informatie over werken en wonen arbeidsmigranten in West-Brabant (kwantitatief/ kwalitatief)	Coördinator arbeidsmigranten West-Brabant	2021-2024
Bevorderen registratie (hoe?)		
(sub)regionaal convenanten met (grote) bedrijven/huisvesters/ uitzendbureaus sluiten waarin we afspraken maken vastleggen over m.n. het werken met gecertificeerde huisvesters en uitzendbureaus evenals over in- en uitschrijving, de rol van werkgevers op het gebied van taal, participatie en informatievoorziening aan arbeidsmigranten.	Gemeenten met hulp van coördinator arbeidsmigranten West-Brabant	2022
Organiseren regiotafels c.q. netwerkbijeenkomsten met betrokken en relevante partijen	Gemeenten en provincie	2021